

СТУДИРАЊЕ И УЧЕЊЕ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА У СРБИЈИ – АКТУЕЛНО СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Сажетак: Интересовање за немачки језик као страни у школама у Србији из године у годину опада. Тиме се Србија придружила европском тренду, где се такође бележи пад заинтересованости за учење немачког. Такво стање у Србији условили су политички и економски фактори, али и недостатак квалитетног кадра, као и непостојање јасне концепције наставе страних језика у Србији, засноване на објективној процени потреба. Кадровска структура, организација и методологија рада на постојећим катедрама за немачки језик у Србији директно доприносе таквом стању.

Побољшању би допринела модернизација и подизање квалитета студирања на катедрама, као и прихватање мера за промоцију немачког језика у свету, које је предузела Немачка од 2010. године. Реформа студија и финансијска подршка немачких институција допринеле би стварању квалитетних, модерно оријентисаних кадрова, који би били носиоци реформе студирања и учења немачког језика у Србији.

Кључне речи: статус немачког језика у Србији, учење и студирање немачког у Србији, германистика, наставни програми, студијски програми

Политичке и економске промене као и нови однос снага у свету у последње две деценије довели су до тога да енглески постане главни страни језик, који се скоро у целом свету учи као први страни, а негде и као једини страни језик. До експанзије енглеског језика дошло је деведесетих година 20. века и у средњој и источној Европи, где је после Другог светског рата потпуни примат имао руски, а у појединим претходним периодима „дуго је доминирао немачки као језик међународне комуникације“ (Ђукановић, 1998: 39). Форсирање енглеског језика како у институцијама формалног образовања (школе, универзитети), тако и у институцијама неформалног образовања (курсеви, школе страних језика) из године у годину прети да угрози остале стране језике који се налазе у понуди. Настава немачког језика у школама свих нивоа у Србији у озбиљној је кризи. Разлози за то су глобални и унутрашњи. Под глобалним околностима подразумевамо политичке прилике, велике промене које су се десиле крајем двадесетог века, политика Немачке према Србији у тим околностима. Под унутрашњим приликама подразумевамо

лошу структуру и обученост кадрова који предају немачки језик, недовољна свест о значају овога језика (и код ученика и код родитеља), предрасуде према немачком језику (тежак, језик непријатеља и слично), лоша образовна политика и неуспеле реформе образовања, недовољно бављење немачким језиком на научном нивоу. Таква тенденција развоја директно је противречна ставу Европске уније и начелима Лисабонске стратегије (2000–2010), где је посебна пажња посвећена мултијезичности у образовним процесима. У овој стратегији посебна пажња поклања се учењу и настави страних језика и предвиђа се обавезно учење два страна језика поред матерњег, а циљ је да се побољша и поједностави комуникација међу људима и заједницама у Европи, као и да се повећа конкурентност грађана на тржишту рада и да им се омогуће боље шансе за запошљавање. У развоју Немачке као земље са великим политичким и економским утицајем посебна пажња посвећује се и развоју немачког језика и његовом изучавању и ширењу у свету. Прихватајући чињеницу да је енглески универзални језик комуникације и први страни језик свуда, немачка држава улаже напоре да немачки постане други страни језик и том проблему посвећује се посебна пажња. Обављају се истраживања која се баве статусом немачког језика као страног, затим учењем, студирањем и наставом немачког језика у свету. На основу резултата тих истраживања праве се стратегије за побољшање резултата рада на том пољу. У којој мери је за Немачку значајно да се немачки учи као страни језик, говори и чињеница да је као резултат многих истраживања настала потпуно нова научна дисциплина, „немачки као страни језик“ (Deutsch als Fremdsprache), која се већ предаје и изучава на универзитетском нивоу. „Већ одавно се појам ‘немачки као страни језик’ разлучује од појма ‘немачки као матерњи језик’ не само због друкчије методике његове наставе него и због различитог научног приступа“ (Ђукановић, 1992: 21).

Циљ овога рада је да се да један осврт на учење и изучавање немачког језика као страног у Србији од момента када је уведен у наставу па до данас као и да се да преглед садашњег стања. У том контексту незаобилазна је чињеница да је немачки језик био први страни језик који се учио у Србији и то од 1808. године (Ђунковић, 1971: 11). Те године немачки језик нашао се у наставном плану Велике школе која је била конципирана као трогодишња школа. Немачки језик био је саставни део обавезног програма на све три године, а школа је била оријентисана на образовање чиновника и јавних службеника у новонасталим условима политичког и друштвеног живота. Међу првим приватним школама у Београду налази се немачка школа, која је основана 1829. године, а њу су похађали Немци који су живели и радили у Београду као стручни кадар или као трговци, а пре тога забележено је постојање само грчке приватне школе. Хатишерифом из 1830. године легализован је, између осталог, и рад у просвети. Као последица тога уследило је доношење првог закона о школама 1833. године под називом „Устав народни школа у Књажеству Србије правителствујушчим Књазем Милошем Теодор Обрено-

вићем 1 одобрен и потврђен“. И тај први закон о школама урађен је по узору на школски закон у Аустрији, а урадио га је Димитрије Тирол. Према том закону предвиђене су: мале, редовна (или нормална) и велика школа. Немачки је опет био једини страни језик који се учио, а био је у наставном плану редовне и велике школе. Такав статус немачког језика потрајао је током читавог 19. века. Разлози за то били су опет политичке природе. Наиме, Аустрија је тада била најразвијенија земља у суседству, а први наставнички кадар долазио је из српских крајева који су били унутар Аустроугарског царства, где су и први учитељи школовани на немачком језику. Немачки језик учио се и у првој гимназији која је основана у Србији (Кулик, 1970: 50) као и на Лицеју, основаном 1838. године (Ђуковић, 1971: 74). Учење немачког језика потврђено је и доношењем првог општег закона о школама („Устројеније јавног училишног наставленија“) од 23. 9. 1844. године. Немачки се у том периоду изучавао у све четири године ниже и две године више гимназије. Доношењем закона о гимназији 1853. године („Устројеније књажевско-србске гимназије“) немачки и даље остаје један од страних језика. Већ од самог почетка 20. века ситуација се знатно мења на штету немачког језика. Ратна збивања и однос Немачке према Србији у њима утицали су да се у периодима ратова у српској историји 20. века мења и статус немачког језика. То је видљиво одмах после Првог светског рата када француски језик заузима место које је до тада имао немачки језик, затим после Другог светског рата немачки језик је забрањен, али на кратко, пошто је поново уведен 1948. године. Место првог страног језика у овом периоду заузима руски, али се уче и остала три страна језика: енглески, француски и немачки. Увођењем обавезног осмогодишњег школовања 1952. страни језици постају обавезни део основног образовања, а са учењем страног језика почиње се у узрасту од једанаест или дванаест година, дакле исто као и у претходном периоду.

Одлуке просветних власти које су донете средином 20. века када је настава страних језика либерализована и када је понуда страних језика у школама препуштена локалним органима власти, а избор страног језика који ће дете учити препуштен родитељима, директно су утицали на губљење значаја немачког језика у Србији. Енглески језик се ширио на рачун остала три језика која су се нудила (немачки, француски и руски). Као последица тога долази до драстичног пада учења немачког језика. Према статистичким подацима Завода за унапређење школства (Мочилник, 1964: 84) школске 1963/64. године немачки је учило 19,80% процената ученика петог разреда, руски 63,20%, француски 15,80%, енглески 13,80%). Ови подаци показују да је немачки заузимао друго место, а да се енглески налазио на четвртном, последњем, док је руски био први страни језик, а француски трећи. Нешто више од тридесет година касније, школске 1996/97. према подацима Министарства просвете немачки учи само 4,26% ученика, енглески 58,12%, руски 25,04%, француски 12,50%. Ови подаци показују да се немачки налази на последњем, четвртном месту, док прво место убедљиво држи енглески језик. „Таква екстремна варијанта

либералног модела довела је до тешко прихватљиве и још теже објашњиве чињенице да у Србији једна трећина основаца уопште не учи немачки језик или нема прилике да га учи“ (Ђукановић, 1990: 86). Таквим одлукама статус и судбина неког страног језика препуштени су жељама родитеља и ђака и одлукама локалних власти, дакле законитостима тржишта и личном избору. Мењањем броја ученика који уче један страни језик дестабилизује се настава тог језика и своди само на форму, а наставници, због неизвесног статуса, нису мотивисани да раде на оптимизацији и побољшању наставе. Према предлозима професора Ђукановића изнетим у претходно цитираном чланку, одлуке о учењу страних језика требало би донети на основу темељних анкета које би се спроводиле међу ученицима и родитељима, док би у обзир морале да се узму и кадровске могућности школа, а све то у складу са културним, цивилизацијским и прагматским интересима заједнице. Резултати тих анализа допринели би да се коригује број студената који се уписују на стране језике и да се на тај начин омогући школовање довољног броја квалитетних кадрова.

Ситуација се мало поправила увођењем другог страног језика као изборног предмета прво у основне па у средње школе, тако да је школске 2002/2003. године у школама у Србији без покрајина 5,93% ученика учило немачки језик, а у Војводини 17,8% (подаци Републичког статистичког завода). Увођењем другог страног језика у овом периоду ситуација се незнатно поправила, али је опет остао проблем због „изборности“ тога језика. То је чињеница која сама по себи у нашем друштву указује да се то прихвата као додатна обавеза и намет чиме се имплицира смањена одговорност према том предмету како код ученика, тако и код родитеља, али и наставника. А у суштини позиција другог страног језика за један језик какав је немачки задовољавајућа је, будући да се према европским стандардима настава првог и другог страног језика разликује само по броју часова (за други језик је то мање) и по количини усвојеног знања. Разлике не би требало да постоје у квалитету наставе. То значи да би учење немачког језика као другог страног језика требало да створи добру и квалитетну основу за даље усавршавање. Учење другог страног језика има и друге предности, а то је пре свега искуствена подлога која се стиче учењем првог страног језика, тако да ученици већ овладају методологијом учења страних језика, што свакако олакшава приступ учењу другог страног језика, затим ученик је научио да користи речнике и друге приручнике, навикнут је на другачије граматичке структуре од оних у матерњем језику (Ђукановић, 1998: 41). Ово је посебно значајно када се говори о односу енглеског и немачког, пошто се у учењу ова два језика може указивати и на неке сличности, посебно из области лексике, тако да је могуће да настава првог страног језика позитивно утиче на други страни језик. У Србији је ситуација обрнута. Уместо да се први и други страни језик посматрају у контексту и користе позитивна искуства, код нас се други страни језик третира као додатна обавеза која је наметнута. Посебан проблем је недостатак свеобухватне јасне концепције у учењу страних језика, па се дешава да језик

који је ученик изабрао у основној школи не може да настави у гимназији, пошто се у гимназији коју је уписао не учи тај страни језик. Ситуација се још више искомпликовала последњих година увођењем италијанског и шпанског језика. У свим тим околностима квалитет наставе страног језика налази се на последњем месту. Проширење понуде нових страних језика, осим стандардна четири, још више је допринело срозавању немачког језика.

Ако се посматра универзитетско изучавање немачког језика, Србија је земља која може да се похвали доста дугом традицијом. Наиме, немачки језик био је међу првим страним језицима који су се изучавали и на универзитетском нивоу. Најстарија катедра за германистику у Србији основана је у Београду у години оснивања Београдског универзитета, тј. у години када је Велика школа претворена у универзитет (1905). Под покровитељством Београдског универзитета и београдске Катедре за германистику радила је неко време и катедра у Скопљу која је основана 1921. године. Ова катедра ефективно је радила двадесет година. Укинута је одлуком нових власти 1945. године, а фактички је престала са радом 1941. године. Катедра у Новом Саду основана је 1954. године када је основан и Филозофски факултет, тако да је била међу првих пет катедри које су основане на овом факултету. Наведени подаци о стању и развоју германистике као универзитетске дисциплине говоре у прилог тези да су интелектуалне елите веома рано спознале значај немачког језика и књижевности за наше просторе. Занимљив је и податак да је прва дисертација која је после Другог светског рата објављена на Филозофском факултету у Београду била германистичка, 1949. године (Мојашевић, 1991: 121). И најмлађа катедра за германистику основана је 1997. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу.

Историјатом југословенске и српске германистике бавили су се у својим веома исцрпним радовима угледни германисти: Миљан Мојашевић¹, Томислав Бекић² и Мирко Кривокапић.³ Бавећи се развитком југословенске германистике до Другог светског рата Миљан Мојашевић још 1961. године скреће пажњу да су југословенски германисти у први план својих истраживања поставили проучавање немачке књижевности и узајамних веза између ње и југословенске књижевности, а да су доста запоставили научно бављење немачким језиком (Мојашевић, 1962: 192). На основу исцрпне анализе рада српских германиста до Другог светског рата Мојашевић констатује да би се њихов целокупан рад могао поделити на „две велике групе радова: на радове са темама из чисто немачке књижевности и на радове о узајамним везама

¹ Мојашевић, Миљан (1961). Развитак германистике код Југословена: до Другог светског рата. У: *Анали Филолошког факултета*, књ. 1 (1961), стр. 191–230; Мојашевић, Миљан (1991). Београдска германистика у оквиру немачко-југословенских веза. У: *Зборник радова*, Филозофски факултет, Нови Сад, св. 13, стр. 115–122.

² Бекић, Томислав (2008). Германистика у Србији. У: *Летопис Матице српске*, Год. 184, књ. 482, св. 1–2, стр. 267–277.

³ Кривокапић, Мирко (2008). Српска германистика од 1904 до наших дана. У: *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, књ. 73, св. 1–4 (2007), стр. 257–266.

између немачке и југословенске књижевности и културе“ (Мојашевић, 1962: 201). У историјским прегледима српске германистике говори се о три генерације српских германиста: прва од оснивања катедре у Београду до 1945, друга од 1945. до седамдесетих година 20. века и трећа од седамдесетих година до данас (Мојашевић, 1991)

Што се тематских области тиче које су биле заступљене, анализом радова и докторских дисертација може се констатовати да су интересовања прве генерације српских германиста била посвећена немачко-српским културним везама, интересовања друге генерације кретала су се од теме из области немачке књижевности па опет до немачко-српских културних веза. Дакле, све до треће генерације германиста предмет истраживања није била наука о језику. Сходно томе, до половине 20. века веома је мали број радова који се баве немачким језиком. И књижевношћу и језиком бавио се први професор београдске германистике Милош Тривунац (1876–1944), а после њега прве радове посвећене језику бележимо тек у другој половини двадесетог века. То стање само по себи чудно је ако се има на уму да су ове катедре основане, пре свега, са циљем да школују наставни кадар који ће предавати у школама, дакле за оне који ће да се баве језиком. Прве озбиљне радове о немачкој науци о језику бележимо тек у другој половини 20. века. Германиста Огњан Радовић (1900–1976) био је први који се бавио науком о језику, полазећи од практичних захтева, а објавио је низ корисних уџбеника немачког језика (Бекић, 2008: 275). Седамдесетих и осамдесетих година јавља се неколико значајних германиста који се баве немачким језиком било његовим синхронијским или дијахронијским аспектом. Али и у трећој генерацији српских германиста преовладава интересовање за немачку књижевност, а један мали број њих интересује се за науку о језику.

Недовољан број научних радова који би се бавили немачким језиком, његовом структуром, методологијом наставе, контрастивним истраживањима, односом немачког и српског, лексикографијом и лексикологијом директно утиче на статус немачког језика у Србији.

Имајући у виду степен тих истраживања и статус немачког језика данас у Србији професор Ђукановић (1992), иначе оријентисан на науку о језику, бави се у свом чланку „Задаци наше германистичке лингвистике“ проблемима са којима се суочава српска германистика. То је пре свега недостатак кадра који би се бавио науком о језику. „Савременим језиком су се превасходно бавили историчари језика, и то само једним мањим делом свога опуса. Значи да запостављање науке о језику није плод никакве опструкције историчара књижевности према лингвистичком делу германистике, већ одраз стања у тој филологији“ (Ђукановић, 1992: 18). Међу задацима „наше германистике“ које наводи професор Ђукановић издвојићемо оне који су битни за тему овога рада. То је пре свега потреба да се више пажње посвети контрастивном проучавању немачког и српског језика. Тиме би се дао допринос проучавању али и учењу немачког језика као страног. Резултати до којих би се дошло на том

пољу помогли би да се оптимизује и поједностави настава немачког језика у школама. Следећи задатак био би проучавање комуникативно-прагматичне димензије језика, односно његове употребе у комуникацији, а то значи посматрање језика у контексту, а не изоловано. У оквиру ове дисциплине посматра се језик са елементима културе. А следећи битан корак је посматрање међусобних утицаја и додира два језика, немачког и српског.

Поред поменутих задатака пажњу је потребно посветити настави немачког језика као страног код нас и свему ономе што чини ту наставу: уџбеницима, школским приручницима, кадровима који предају немачки језик. Познате историјске прилике али и привредне, културне и друге везе одавно су наметнуле потребу или обавезу код наших људи да уче немачки језик, стога настава немачког језика као страног има најдужу традицију у Србији. Наставом немачког језика као страног треба да се баве не само германисти него и методичари. За почетак требало би обрадити историју те наставе, урадити озбиљну анализу и валоризацију свих постојећих уџбеника и приручника за све типове школа и све нивое образовања и анализирати методолошку подлогу на којој су урађени ти уџбеници, јер то може да пружи слику стања у просвети у одређеном периоду.

Посебан проблем представља немачко-српска и српско-немачка лексикографија за школску употребу. Постојећи школски речници сумњивог су квалитета, раде их нестручна лица, нису урађени по принципима савремене лексикографије, лексика која је пописана у њима није одабрана циљано у складу са градивом. Ти речници углавном представљају изводе из неких општих речника, а њихова израда своди се на преписивање из постојећих речника. Потребно је урадити речнике у којима ће бити пописана лексика која одговара градиву и нивоу лексичког и граматичког знања. Нужна је и модернизација у самој форми речника, предност треба дати модерним медијима, речници треба да буду доступни и у електронској форми, пошто би то привукло ученике да их користе.

Недостају такође добре и поједностављене педагошке граматике немачког језика за школску употребу где ће поједине структуре бити описане једноставније. Те граматике треба да буду урађене у складу са потребама оних који немачки језик уче као страни језик и морају бити прилагођене нивоу знања и пратити уџбенике који се користе.

Актуелно стање је такво да недостају озбиљни истраживачки радови из појединих области које су битне за наставу језика: методика и дидактика наставе немачког језика, школска лексикографија, уџбеници. Поменута комплетна анализа наставе немачког језика, која би обухватила историјат, те анализу уџбеника, приручника, наставног кадра, однос надлежних инстанци према том језику и степен његовог прихватања од стране ученика и родитеља, дала би подлогу да се ураде препоруке за извођење наставе немачког језика у Србији.

Нужно би, такође, било испитати и став друштва према немачком језику код нас, а то значи урадити истраживање међу ученицима о степену заинте-

ресованости за немачки језик, испитати њихов став према уџбеницима који се користе у настави немачког и њиховом квалитету и адекватности, утврдити да ли су задовољни понудом страних језика у својој заједници, те да ли су задовољни методологијом наставе и наставним кадром. Резултати таквих анализа допринели би да се сагледа шта су узроци таквог положаја немачког код нас, као и да се предузму мере на популаризацији тог језика и разбијању табуа који су везани за њега.

Разлози за овакав статус немачког језика су разнолики. Поред неповољних одлука просветних власти које се тичу либерализације у настави страних језика, очигледно је да немачки језик није популаран и да мотивација за учење тог језика недостаје. Друштвено-политичке околности последњих деценија, изолација Србије деведесетих година и негативна улога Немачке у тим догађајима допринели су томе. Ако се историјски погледа учење немачког као страног језика у Србији, увек су политички фактори имали утицаја на његов статус. И онда када је уведен у наставу као први страни језик у Србији, затим крајем 19. века маргинализован, па опет актуелизован, после Другог светског рата забрањен, па опет враћен да би данас био на последњем месту. На тако неповољно друштвено-политичко тло дошла је изборност у настави страних језика која је довела до тога да се већина ученика одлучује за енглески, као најраспрострањеније средство комуникације у свету. Већински избор енглеског као страног језика показује да је првобитни циљ учења страних језика комуникативна компетенција, а да се све друге чињенице занемарују. А разлози за учење страних језика не треба да буду само прагматични, циљ не треба да буде само могућност комуницирања, пошто језик није само средство комуникације, него се у њему огледа култура и традиција једног народа, а преко њега се приступа духовном свету неког другог народа.

Кад је немачки у питању треба скренути пажњу на неке, макар и површне чињенице: око 92 милиона говорника у Европи говори немачки језик или скоро сваки пети становник, немачки је један од водећих језика науке, за српску историографску науку немачки је од великог значаја, изумирањем генерација које добро владају немачким језиком остају бројни архиви неистражени (историјска преплитања српског и немачког народа многострука су), на учење немачког обавезују нас јаке културне везе у појединим периодима (19. век) и на крају отварање немачког тржишта за радну снагу из југоисточне Европе посебно за неке струке, што је актуелна тенденција.

Све ове наведене чињенице треба узети у обзир приликом израде стратегије наставе немачког језика у Србији. Потребно је, наиме, променити образовну стратегију у Србији и отворити пут за рехабилитацију немачког језика и омогућити да немачки језик добије равноправан статус са другим страним језицима. А то значи пружити могућност свим ученицима у Србији да га бирају као страни језик, а потом понудити добар програм и добар наставни кадар. Олакшавајућа околност у Србији је да постоји могућност лакшег утицаја на образовне процесе пошто највиши органи власти доносе одлуке,

не само о оснивању школске мреже него и о плановим и програмима и у оквиру тога о страним језицима.

Приликом промовисања и учвршћивања наставе немачког језика треба више користити погодности које пружа немачка држава како за оне који уче тако и за оне који предају немачки језик. Наиме, нуде се разне могућности за добијање стипендија, чиме се учење и настава могу учинити занимљивијим и привлачнијим.

На крају треба додати један оптимистичан податак који произилази из најновијих истраживања, према којима се интересовање за учење немачког језика у југоисточној Европи повећало у 2011. години у односу на 2010. годину за 18,20% (подаци Гете института), што је највећи пораст у односу на остале делове света. Анализом је обухваћена и Србија. Овај податак треба да нам буде показатељ да интересовање постоји, а да су проблеми негде на другом месту: у онима који одлучују о томе који ће страни језик бирати, у наставним плановима и програмима, у катедрама на којима се одгаја наставни кадар, у уџбеницима и другим наставним материјалима. Према овоме истраживању очигледно је да заинтересовани одлазе у институције тзв. „неформалног образовања“ (курсеви, школе страних језика), у овом случају Гете институт, да уче немачки, дакле, одлазе тамо где ће им се понудити квалитетна настава. Имајући на уму ову чињеницу хитно се треба позабавити реформом наставе немачког језика, а претпоставке за то су: интензивирање научног рада из области науке о језику, што би послужило као први корак за стварање основе за даље реформе, израда нових пројеката који би покрили области које су до сада неистражене, мотивисање већег броја студената докторских студија да се баве језиком, више бриге о научном подмлатку на катедрама.

Литература

- Avdagić, E. (2012). Njemački kao strani jezik u obrazovanju odraslih. U: *Adragoške studije: časopis za proučavanje obrazovanja i učenja odraslih*, Vol. 9, br. 1–2, str. 47–62.
- Бекић, Т. (2008). Германистика у Србији. У: *Летонис Матице српске*, Год. 184, књ. 482, св. 1–2, стр. 267–277.
- Бреу, А. (1998). Немачки као други страни језик. У: *Glossa*, Год. 4, бр. 2, стр. 73–75.
- Ђукановић, Ј. (1992). Задаци наше лингвистичке германистике. У: *Анали Филолошког факултета*, књ. 19 (1988), стр. 17–28.
- Ђукановић, Ј. (1990). Заступљеност страних језика у школама у Србији. У: *Живи језици*. Вол. 32, бр. 1–4, стр. 84–90.
- Ђукановић, Ј. (1998). Немачки као други страни језик. У: *Glossa*, Год. 4, бр. 3, стр. 39–44.
- Кривокапић, М. (2007). Српска германистика од 1904. до наших дана. У: *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, књ. 73, св. 1–4, стр. 257–266.
- Игњачевић, А. (2004). Страни језици у језичкој и образовној политици – нови трендови. У: *Примењена лингвистика*, бр. 5, стр. 42–52.

- Крњаић Цекић, Н. М. (2010). Страни језици у Србији. У: *Узданица: часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке*. Год. 7, бр. 1, стр. 125–132.
- Мојашевић, М. (1991). Београдска германистика у оквиру немачко-југословенских веза. У: *Филозофски факултет у Новом Саду: зборник радова*, св. 13, стр. 115–122.
- Мојашевић, М. (1962). Развитак германистике код Југословена до Другог светског рата. У: *Анали Филолошког факултета*, књ. 1, стр. 191–230.
- Тома, С. (2002). Језичка политика у Европској унији. У: *Примењена лингвистика*, бр. 3 (2002), стр. 13–24.
- Ђунковић, С. (1971). *Школство и просвета у Србији у XIX веку*. Београд: Педагошки музеј.

Dobriła Begenišić

STUDYING AND TEACHING GERMAN LANGUAGE IN SERBIA – CURRENT STATUS AND PERSPECTIVES

Summary: Interest in German as a foreign language in schools in Serbia every year declines. With this Serbia joined the European trend which also recorded a decline of interest in learning German. Such a status in Serbia was caused by political and economic factors, but also the lack of qualified specialists, as well as absence of a clear conception of teaching foreign languages in Serbia based on an objective assessment of the needs. Staffing structure, organization and work methodology in the existing university departments of the German language in Serbia directly contribute to this current status.

Advancement should be done by modernization and improvement of the higher quality of studies in these departments, as well as by acceptance of the measures for promotion of the German language in the world, proposed by Germany in 2010. Curriculum reform and financial support of German institutions should contribute to the creation of high-quality, modern oriented specialists who could be the leaders of the reform of studying and teaching German language in Serbia.

Key words: German language status in Serbia, studying and teaching German in Serbia, German studies, Curriculum, study programs